

For 50 år siden blev Bratbjergmanden en fri mand

Fjerritslev Avis ser tilbage på de dramatiske begivenheder, som førte til, at den kloge mand fra Bratbjerg i 1928 måtte afsone 29 dages fængselsstraf i Fjerritslev Arrest for kvaksalveri.

»At vore klog — hvor er det dumt, Thi kloge Mænd og kloge Kone, Bli'er jo forfulgte råt og grumt af møg-skidt-vigtige personer«.

Sådan skrev en poet for 50 år siden — da Bratbjergmanden kom ud af Fjerritslev Arrest efter 29 dages »kvaksalveri«. Han skulle have afsonet 30 dage og være sat på fri fod den 1. november 1928, men politiet løslod ham dagen før — for at undgå opløb og demonstrationer. For udover dommer og politimester var der ikke mange, der mente, at Bratbjergmanden eller Chr. Jensen Mann, som hans borgerlige navn var, kunne kaldes kvaksalver. Han var kendt som en klog mand — en klog mand, som folk havde til lid til.

Retssagen om den kloge mand fra Øster Han Herred blev kendt over det ganske land. »Bratbjergmanden var forsidestof og lige til Blæksprutten«, som et ugeblad skrev få år efter.

SVINDEL ELLER BENEDDER

Årsagen til fængselsdommen over Bratbjergmanden var en lille pige, Margrethe Ulrikke Jensens dårlige ben. Den kloge mand fra Bratbjerg blev tilkaldt. I en udskrift af Hvetbo Herreders domsbog fra 1927 står der, at Chr. Jensen Mann »udtalte, at det var benedder, men at han nok skulle kurere det. Han beordrede grødomslag af rugmelsgrød kogt sammen med løg, noget hylde- og kamille og noget eddike samt skrev noget salve og badevand op«. Da »recepten« ifølge dombogen ikke hjalp, måtte de autoriserede læger træde til. Pigen kom på operationsbordet og fik amputeret et stykke af benet. Læge Gundtoft, Nørresundby, kaldte Bratbjergmanden for »en svindler og en farlig kvaksalver« i et interview med Aalborg Amtstidende. Sagen blev rejst, og Chr. Jensen Mann blev ved underretten idømt en bøde på 200 kr. for

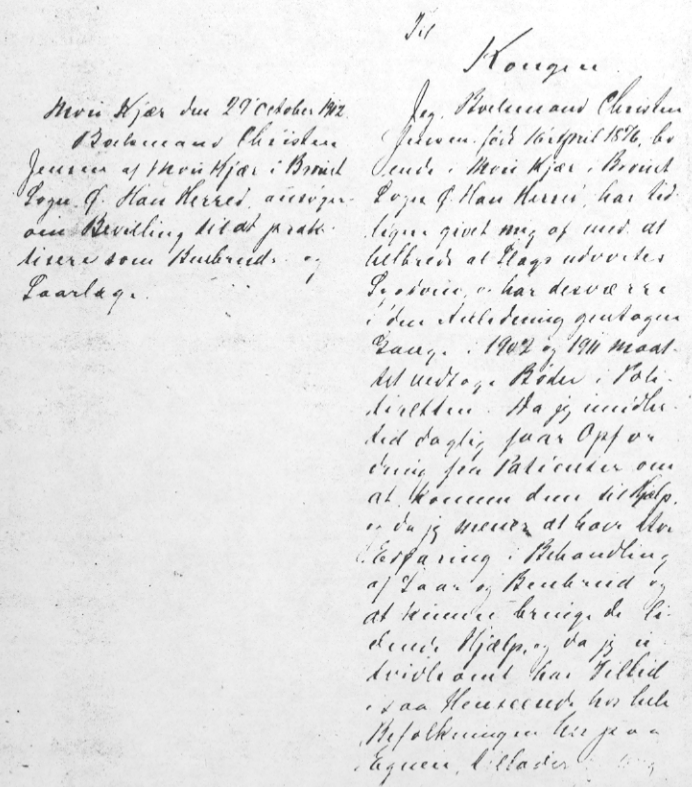
at have »forvoldt barnet skade ved at bidrage til at hindre, at den rigtige behandling blev udført i rette tid«. Dommen blev anket til Vestre Landsret, hvor Chr. Jensen Mann blev idømt de 30 dages fængsel.

Selv sagde han: »A blev kaldt hen til den lille pige, der havde benedder. A sagde rent ud, at det kunne a ett kurere hende for. A gav hende

»BROVST LIGNEDE ET HESTEMARKED«

Den kloge mands popularitet fremgår klart af Venstrebladets reportage fra et protestmøde mod retssagen i Brovst i marts 1927. Reporteren skrev:

»Brovst lignede mest af alt Hjallerup på en af de store hestemarkedsdage, eller Langholt under en kvægauktion. Biler og cykler var par-

Bratbjergmanden lod sig ikke skræmme af myndighedernes forsøg på at stoppe ham. Han satte sig ved skrivepulten og udfærdigede et brev til Kong Christian X, hvori han søgte forståelse for sin lægekunst.

noget for smerterne, og det blev a meldt på«.

Arrest-opholdet tog ikke særlig hårdt på ham. Hver dag fik han besøg af sympatisører. Til sidst havde over 360 mennesker besøgt ham i arresten, og blandt de lokale blev næsten 4.000 kr. indsamlet. Det var mange penge i 1928.

- Det er det billigste hotelophold, a har haft, og det var godt. A gik da også pænt op til arrestforvarerens kone og sagde tak for god forplejning, sagde Bratbjergmanden efter afsoningen.

keret langs vejen i sådanne masser, at det kneb med at få plads til den lille »Fordusa«, der havde bragt os derud.

I Afholdshotellets sal var alt forvirring. Man havde prøvet at skaffe plads til alle de mange, men der var ikke plads, og det blev der heller ikke, selv om nogle kravlede op i træerne på scenen, andre i vindueskarme og atter andre på ryggen af hverandre — så søgte man ud i en plantage, og her blev der plads nok til alle.

Læge Gundtoft var der ikke, men der var 12-1500

mand iøvrigt, hvoraf kun en snes stykker ikke ved een eller anden lejlighed havde fået hjælp af Bratbjergmanden. Der var forhenværende folketingsmænd, og der var en nuværende folketingsmand. Der blev talt, og der blev vidnet, så Anna Larsen Bjørners evangeliemøder blev til det rene ingenting i sammenligning med dette«.

Man kunne føle sig hensat til et ældgammelt Ting, hvor Folket trængtes om en konge eller en ypperstepræst. Måske ville mængden være veget for våbenmagt, men der var folk iblandt, som var parat til at lade sig hugge ned, hvis nogen havde prøvet at tilføje Chr. Jensen noget ondt dér på stedet.

Fornuftige, oplyste, dannede mennesker, der læser dette, vil udbrøde: Og det er i 1927!«.

TRE UKLOGE LÆGER

Lægerne fik drøje hug i de hektiske dage i 1927 og 28, da den kloge mand fra Bratbjerg var i fare.

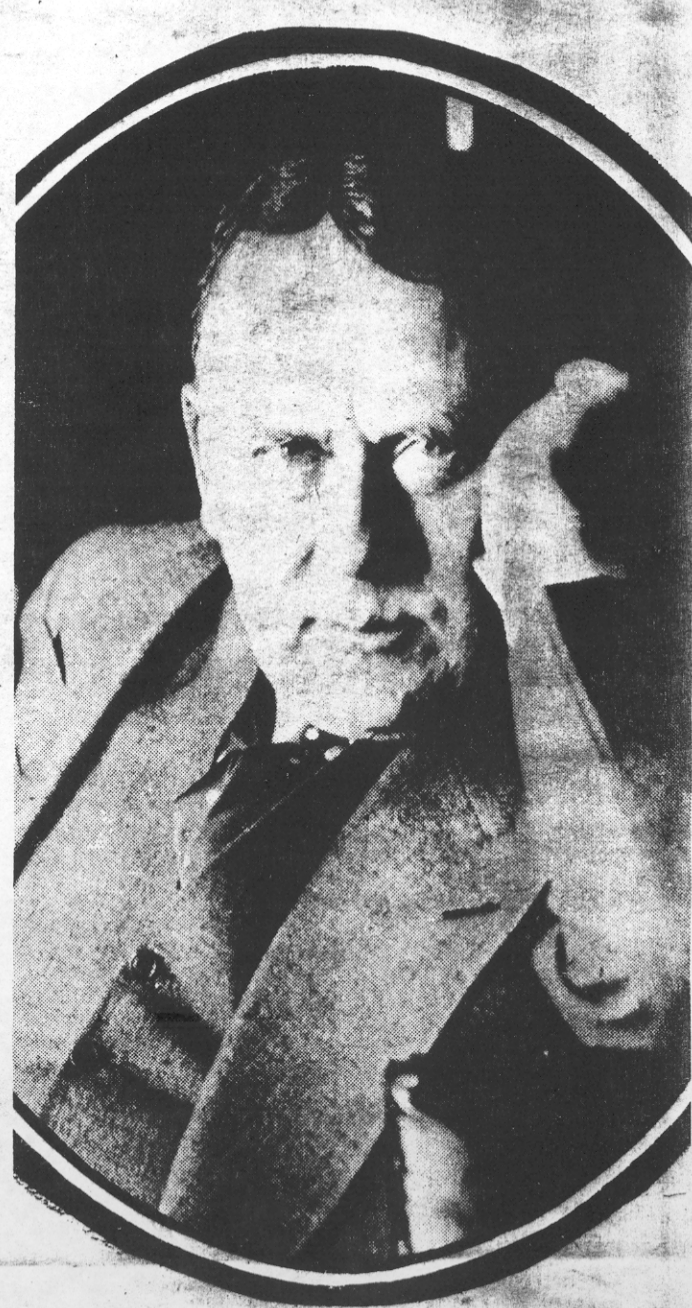
Den 16. april skrev orgelbygger H. Magnussen, Aarhus, et brev til Chr. Jensen Mann og pressen. Titlen lød: »Den kloge mand fra Bratbjerg og Tre Ukloge Lægers behandling af et Barn«.

Brevet handlede om orgelbyggerens datter, der to år gammel faldt og stødte sit knæ. En læge i Aalborg sagde, at det var Ledevand, som var skyld i, at knæet blev tykt. Men lægens medicin hjalp ikke.

»Efter trekvart år var knæet så tykt, at jeg ikke så nær kunne spænde over det med en Hånd«, skrev orgelbyggeren.

En læge i Århus mente, at der var gået tuberkulose i knæet. Barnet blev opereret 12 gange med 12 måneders mellemrum. Benet blev lagt i stræk og gips, men intet hjalp. Tværtimod blev benet stift. En tredje læge i Nørresundby måtte også opgive at kurere lidelsen, men så henvendte orgelbyggeren sig i sin fortvivlelse til Chr. Jensen Mann.

»Han skrev så en recept, hvorefter jeg fik to recept, hvorefter jeg fik to flasker

Den tænksomme Chr. Jensen Mann med det muntre glimt i øjet.

med væske... I løbet af et halvt år var brusken opløst, så Barnets syge Ben var lige så godt som det andet«.

FILMEN »DEN KLOGE MAND«

Bratbjergmanden blev så berømt, at der endog blev lavet en film over ham. Carl Alstrup spillede hovedrollen i »Den kloge mand«. I filmen er det blystøber Rasmus Thomsen, der blev anklaget for kvaksalveri af kredslæge Haller med det »barske og koleriske« sind. Filmen ender med, at Rasmus Thomsen helbreder lægens datter, Lilli,

for sløvsind. Læge Hallers slutreplik: Før kaldte jeg Dem for Kvaksalver, men nu ved jeg, at De med rette bærer navnet »Den kloge Mand«.

Den kloge mand fra Bratbjerg døde den 29. december 1956. Nyheden var i samtlige landets aviser. Han blev begravet den 2. januar 1957 fra Brovst kirke, mens sneen faldt stille og tæt over egnen. I går markerede hans datter, Sørine Kronborg Andersen, Tranum, 50-årsdagen for Chr. Jensens løsladelse ved at lægge blomster på sin fars grav.

Bratbjergmanden blev hyldet af 3000 Mennesker.

Som Hædersgave fik han overrakt et Guldur og en Bankbog med 3000 Kroner — 100 Kroner for hver Dag han havde siddet i Arresten.

Politiet forholdt sig passivt.

Fra vor udsendte Medarbejder.

Den kloge mand fra Bratbjerg fotograferet udenfor gården. Foruden klog mand var han hestehandler

2-11-78